

Memòria anual de les activitats de la Societat d'Onomàstica (2024)

La Societat d'Onomàstica (SdO) fou fundada l'any 1980 pel professor Dr. Enric Moreu Rey juntament amb diversos col·legues universitaris i estudiosos locals, especialment del Camp de Tarragona. Té personalitat jurídica pròpia i és inscrita des del dia 2 d'octubre del 1980 en el Registre Provincial d'Associacions de Barcelona, secció 1a, amb el número 4836. El domicili social és al carrer de la Diputació, 276, principal, 08009, Barcelona.

L'objecte de l'entitat és, principalment, el foment de l'inventari i l'estudi dels noms propis (de persona i de lloc) i facilitar-ne la publicació; l'assessorament a persones interessades a fer estudis en aquest camp; i l'organització de col·loquis sobre onomàstica catalana. Actualment, les activitats principals de la SdO són: a) la celebració de col·loquis i jornades d'onomàstica; b) la publicació de la revista *Noms*, l'anuari *Onomàstica* i d'estudis monogràfics en la col·lecció L'Estralla; i c) l'assessorament en temes d'onomàstica.

La SdO és una entitat adherida de l'Institut d'Estudis Catalans (17-X-2016), i també compta amb el suport de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, del Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Acadèmia Aragonesa de la Llengua.

Pressupost de l'any 2024

Entrades:

Quotes de socis: 6.558,21 €

Subvenció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per a les revistes: 3.000,00 €

Subvenció de la Secretaria de Política Lingüística per a les despeses de la digitalització a RACO i actualització del web: 3.804,70 €

Subvencions per a la publicació de les actes del 47è col·loqui de la SdO

- de l'Institut d'Estudis Ilerdencs per: 1.000 €
- de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya: 2.460 €
- de l'Ajuntament de Tremp: 300 €

Subvencions per a la publicació de les actes del 49è col·loqui de la SdO:

- del Consell Insular de Formentera: 1.716,00 €
- del Consell Insular d'Eivissa: 1.716,00 €
- de l'Institut d'Estudis Eivissencs: 514,80 €

Subvenció per a la publicació de les actes del 50è col·loqui de la SdO:

- de la Universitat de Saragossa: 1.174,99 €
- de l'IEC (seu de Lleida): 500 €
- de l'associació cultural ASCUMA: 400 €

Per la venda de publicacions de l'entitat: 400,00 €

Total entrades: 23.544,07 €

Es va demanar la “Subvenció a la producció editorial en llengua catalana o occitana d’especial interès cultural o de temàtiques i gèneres poc difosos en llengua catalana o occitana” de l’Institut Català de les Empreses Culturals per a la publicació de les actes del 47è i 49è col·loquis de la SdO però no ens la van concedir per falta de punts, ja que també hi opten les editorials.

Sortides:

Publicacions periòdiques:

- Maquetació, impressió i tramesa de *Noms* 21: 1.592,69 €
- Maquetació, impressió i tramesa de *Noms* 22: 1.696,52 €
- Maquetació, impressió i tramesa de *Anuari* 10: 2.051,53 €

Monografies (col·lecció l’Estralla):

- Maquetació i impressió de Joan Tort & Joan Anton Rabella (ed.) *Aportacions a l’onomàstica de la Conca de Tremp i la Terreta i altres estudis*. Barcelona: SdO, L’Estralla, 14: 3.289,69 €
- Correcció, maquetació i impressió de Mar Batlle & Enric Ribes i Marí. *Toponímia d’Eivissa i Formentera i altres estudis d’onomàstica*. Barcelona: SdO, L’Estralla, 15: 3.593,3 €

Assegurança anual: 288,08 €

Despeses de la digitalització a RACO (darrers números), actualització i manteniment del web de la SdO: 1.338,47 €

Despeses financeres: 454,34 €

Despeses de gestoria: 429,50 €

Tramesa de llibres: 388,93 €

Total sortides: 15.123,05 €

Saldo d’entrades i sortides 2024: 8.421,65 €

Romanent a 30/12/2024: 15.838,81 €

Altes i baixes de socis

Durant el present exercici s’ha produït el següent moviment de socis: Baixes 2. Altes: 5. Actualment, el nombre de socis en actiu és de 231.

Calendari d’activitats

COL·LOQUIS I CONGRESSOS

Els dies 24, 25 i 26 de maig de 2024 es va celebrar el [50è Col·loqui de la Societat d’Onomàstica a Mequinensa i a Calaceit](#). Organització: Societat d’Onomàstica, Academia Aragonesa de la Lengua, Institut d’Estudis Catalans, ToponHisp (TopArcMed i TopACaLaR). Entitats col·laboradores: Institut d’Estudis del Baix Cinca, Associació Cultural del Matarranya, Ajuntament de Mequinensa, Ajuntament de Calaceit, Associació Coses del Poble (Mequinensa), Instituto de Estudios Altoaragoneses, Instituto de Patrimonio y Humanidades (UZ), Vicerrectorado de Política Científica (UZ) .

Mequinensa. Sessió del dia 24

- Jesús Vázquez. «Testimonios toponímicos de voces no atestiguadas en el aragonés moderno».
- Bernat Vellvè. «El cas de les Caroses: una confusió plena d'informació».
- Ventura Castellvell. «Toponímia d'Aldovesta, antic terme de Benifallet (Baix Ebre)».
- Joan Rovira Miró. «Toponímia d'alta muntanya de la Sénia: tres reis o un? »
- Carlos Ángel Rizos. «Toponímia ribagorçana: present i futur del projecte».
- Guillermo Tomás Faci. «Lengua, toponimia y documentación en la Ribagorza medieval: riesgos metodológicos y posibilidades de estudio».
- Jairo Javier García Sánchez i Emilio Nieto Ballester. «Los topónimos Nonasp(e) y Nambroca: difíciles, distantes y distintos».

Mequinensa. Sessió del dia 25

- Ramon Sistac. «Toponímia, paisatge i identitat».
- Albert Aragonés Salvat. «Topònims del Matarranya i les Terres de l'Ebre a la novel·la Martín de Caretas de Sebastià Juan Arbó».
- Vicent Terol i Reig. «La franja d'Aragó i la repoblació medieval de les comarques valencianes del sud (segles XIII-XV)».
- Francesc Hernández Flor. «Presència d'aragonesismes en els malnoms valencians».
- Gabriel Sanz Casasnovas i Xavier Tomás Arias. «El Libro de Centena de Fonz (1569), fuente inexplorada para el conocimiento de la onomástica aragonesa».
- Ismael Xiva i Molina. «Importància de la documentació pretèrita en l'estudi lingüístic dels topònims: els casos de Conchones (Argeleta, l'Alt Millars) i de Parents (Onda, la Plana Baixa)».
- Emili Casanova. «Mirada etimològica a la toponímia de Castelló a través de dos llibres recents: Toponimia valenciana, de Leopoldo Peñarroja, 2023 i Els nom dels pobles valencians d'Abel Soler, 2023».
- José Castillo Gil. «Datos en el NGBE con el postizo arroyo que suplantando a los topónimos tradicionales de Aragón (Fortanete, Fuentes, Linares, Mosqueruela, Nogueruelas, Rubielos y Valdelinares) y Comunidad Valenciana (Cortes de Arenoso)».
- Javier Giralt. «Feina feta no fa destorb: estat dels estudis onomàstics sobre la Franja d'Aragó».
- Hèctor Moret. «L'onomàstica mequinensana en l'obra literària de Jesús Moncada».
- Xavier Planas Batlle, Juan Karlos Lopez-Mugartza Iriarte, Carles Gascón Chopo, Mikel Belasko Ortega. «Ancils, Ansó, Ansabere, Ansovell, Anserall, Ansalonga, Ensils, Ensiula i Enseu, possibles geocindinònims?»

- Jesús Bernat, Vicent Gual i Ortí i Enric Forner i Valls. «Tots els colors del ferro: geotopònims majors de la conca del Maestrat».
- Joan Tort. «Aprofundint en el camí d'una teoria general de l'onomàstica. El principi de reciprocitat entre toponímia i antroponímia».

Passejada literària per Mequinensa amb explicacions de Jesús Moncada.

Calaceit. Sessió del dia 26

- Javier Terrado. «Toponímia aràbiga de les comarques terolenques i la seva continuïtat en l'antroponímia valenciana».
- Andreu Beltran Zaragoza. «Aproximació a l'etimologia dels topònims del terme de Queretes (Matarranya) ».
- Jesús Bernat i Ferran Guardiola. «Toponímia urbana a ponent del Matarranya».
- Enric Ribes. «Topònims derivats dels noms àrabs *Sa'ít i *Za'ít».
- Antoni Garcia Osuna. Aiguaviva de Bergantes (el Baix Aragó), 1890 i 1897: anàlisi onomàstica dels censos electorals».

Excursió al Poblat ibèric de Sant Antoni, amb explicacions de Joaquim Monclús, president de l'ASCUMA (Associació Cultural del Matarranya).

Els dies 9, 10, 11 i 12 d'abril de 2024 se celebrà a València el [III Congrés Internacional sobre Onomàstica Hispànica](#). Hi participaren entre d'altres consocis Josep Martines, Jordi Bolós, Javier Giralt, Maite Mollà, Xavier Planas, Vicent Terol, Carlos Ángel Rizos Jiménez, Josep Andrés Torres, Emili Casanova, J. Enrique Gargallo, Joan Peytaví, Mar Batlle, Francesc Hernández, Xavier Gomila.

Els dies 10 i 11 d'octubre de 2024 va tenir lloc la [Jornada sobre toponímia catalana i occitana: documentació i etimologia](#) a la Universitat de Barcelona. Organització: Toponímia de l'Arc Mediterrani (Toponomasticon Hispaniae). Amb el suport de: Facultat de Filologia i Comunicació de la Universitat de Barcelona / Societat d'Onomàstica / Institut d'Estudis Catalans. Hi van participar els consocis: Pere Navarro, Mar Batlle, Albert Turull, Joan Anton Rabella, Joan Tort, Fèlix Bruguera i Enric Ribes.

Els dies 18-20 de novembre de 2024 se celebrà a la Universidad de Oviedo el IV Congrés del *Toponomasticon Hispaniae*, organitzat pel grup Toponímia asturiano-leonesa. Hi van participar els consocis Emili Casanova, Mar Batlle, Maite Mollà, José Enrique Gargallo, Carlos Ángel Rizos, Javier Terrado i Javier Giralt .

Es va cancel·lar la XVII Jornada d'Onomàstica de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua que s'havia de celebrar els dies 8 i 9 de novembre de 2024.

També es va cancel·lar la jornada dedicada a malnoms que s'havia de fer a la Universitat de València els dies 26-29 de novembre de 2024.

PRESENTACIONS DE LLIBRES

Durant la inauguració del 50è col·loqui de la SdO es van presentar les dues darreres publicacions de la col·lecció L'Estralla:

- Joan Tort & Joan Anton Rabella (ed.) *Aportacions a l'onomàstica de la Conca de Tremp i la Terreta i altres estudis*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 14.
- Mar Batlle & Enric Ribes i Marí. *Toponímia d'Eivissa i Formentera i altres estudis d'onomàstica*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 15.

ALTRES ACTIVITATS

El 19 d'octubre es va celebrar una matinal a la biblioteca Antoni Gaudí de Riudoms en què van intervenir: la regidora M. Teresa Basora, el president de la SdO Pere Navarro i els vocals Ventura Castellvell i Joan Tort.

També s'ha pogut recuperar els fons documental que conté la documentació de caràcter administratiu de la SdO des de la seva fundació gràcies a les gestiona de Ventura Castellvell i Eugeni Perea.

Publicacions de la Societat d'Onomàstica

NOMS. S'han publicat els números 21 i 22, disponibles a l'adreça:

<https://www.onomastica.cat/noms>

ONOMÀSTICA. Anuari de la Societat d'Onomàstica. S'ha publicat el número 10 (2024), disponible a l'adreça: <https://raco.cat/index.php/Onomastica/>

Tots els números de la revista *Nom* i de l'anuari *Onomàstica* són d'accés obert i també es poden consultar al repositori COFRE de la Biblioteca de Catalunya:

<http://visorcofre.bnc.cat/documents/c/1133>

<http://visorcofre.bnc.cat/documents/c/1142>

i

L'ESTRALLA. Durant l'actual exercici han estat publicats els següents volums:

- Joan Tort & Joan Anton Rabella (ed.) *Aportacions a l'onomàstica de la Conca de Tremp i la Terreta i altres estudis*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 14.
- Mar Batlle & Enric Ribes i Marí. *Toponímia d'Eivissa i Formentera i altres estudis d'onomàstica*. Barcelona: SdO, L'Estralla, 15.

Presentació

Ramon Sistac i Vicén, Homenatge a Jordi Mir, trempolí infatigable.

Glòria Francino Pinasa, Noms de la Terreta: Espluga de Serra i voltants.

Lluís Colomé Figuera, La toponímia dels antics termes de Sapeira, Espluga de Serra i Castissent. Primers resultats d'una recerca d'urgència basada en fonts orals.

Xavier Planas Batlle, Joan Tort Donada & Jordi Corominas Dulcet, Valorització de les dades toponímiques en el treball de planificació d'una campanya de reconeixement geològic i geomorfològic. La conca baixa del barranc d'Esplugafreda (la Terreta, Pallars Jussà) com a cas d'estudi.

Joan Tort Donada & Albert Santasusagna Riu, Els noms relacionats amb l'aigua a la conca de la Noguera Ribagorçana. Assaig de microhidronímia comparada.

César López Leiva, Una aproximació taxonòmica de la (sin)fitotoponímia de la Terreta. Paral·lelismes amb els topònims vegetals del Sistema Ibèric.

Ventura Castellvell, Rafael de la Torre i la toponímia de la Conca de Tremp.

Antoni Jaquemot Ballarín, Topònims preromans de les conques de Tremp (Deçà, Dellà, Gavet) i de la Terreta.

Jordi Mir Parache & Griselda Mir Bòria, Noms de casa de la Conca de Tremp fa 50 anys.

Antoni Garcia i Osuna, Isona, 1890: anàlisi onomàstica del cens electoral.

Miquel Parella, Explotacions de la base de noms geogràfics de l'ICGC sobre toponímia pallaresa.

Josep Maria Bertran Comellas, La recepció de la toponímia preromana prepirinenca dins la documentació medieval.

Núria Garcia-Quera, Els topònims amb Est- i la seva etimologia.

Joan Anton Rabella, Els estudis de toponímia de la vall de Boí, un cas excepcional.

Xavier Magrinyà Minguell, El terme municipal dels Pallaresos a través de la toponímia.

Joan Tort Donada & Fèlix Bruguera Ligeró, El territori i el paisatge del terme municipal

d'Osor (Guilleries, la Selva) a partir de la seva toponímia.

Pablo Tomé Dessy, La georeferenciació toponímica com a clau per a la interpretació del medi natural i la seva problemàtica. El massís de Montserrat com a cas d'estudi.

Mar Font Martí, Consideracions sobre el sufix col·lectiu botànic -au en la toponímia (pre)pirinenca de la Gascunya comengesa. Aproximació a les dades de l'enquesta de Sacaze (1887).

Jesús Bernat & Ventura Castellvell, Instruccions de Joan Coromines per a la notació fonètica dels topònims.

Toponímia d'Eivissa i Formentera i altres estudis d'onomàstica

Presentació

Josep Antoni Prats Serra, Les vendes: element territorial propi de les Pitiüses.

Enric Ribes i Marí, La toponímia de Formentera, un indicador per a l'estudi diacrònic de l'eivissenc.

Neus Marí Planells, L'evolució del (des)coneixement de la toponímia dels illots de Ponent del municipi de Sant Josep de sa Talaia (sa Conillera, l'illa des Bosc, s'Espartar i ses Bledes). Breu anàlisi de les dades recollides des dels anys vuitanta fins avui.

Mar Batlle, La toponímia de Formentera al Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana de Joan Coromines.

Xavier Planas-Batlle & Joan Tort-Donada, Cala d'Hort: es Terrers, es Macs Rojos i ses Mareses, una sèrie paradigmàtica de topònims geològics.

Joan Anton Rabella, El tractament de la toponímia a la revista Eivissa.

Ángel Custodio Navarro Sánchez, Les lleis lingüístiques i les relatives a l'empara i protecció de la toponímia són veritablement lleis? (L'exemple de les Pitiüses).

M. Eulàlia Fons Carbonell, El Nomenclàtor Geogràfic de les Illes Balears (NGIB): reptes actuals.

Xavier Gomila Pons, Recollida i estudi de la toponímia costanera: metodologia de treball a partir d'alguns exemples de la costa de Menorca.

Cosme Aguiló, Les Formigues, un topònim amb rèpliques esparses per la meitat occidental de la Mediterrània.

Andreu Beltran Zaragoza, Toponímia i talassonímia dels mariners del Grau de Castelló de la Plana.

Jesús Bernat Agut, Toponímia de la costa de restinga entre Alcanar i Almenara.

Bernat Vellvè-Blanch, Hidronímia de la vila i del terme municipal del Catllar (el Tarragonès).

Joan Rovira i Miró, Aproximació als hidrònims de la vila i del terme de la Sénia (el Montsià).

Maria Lozano Fresno, Aproximació als hidrònims i talassònims rapitencs.

Sílvia Veà-Vila, Els noms de les illes fluvials del tram nord de l'Ebre català.

Digitalització del Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica

S'ha completat la digitalització i pujada a RACO de tots els números del *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*. També s'han pujat al repositori COFRE de la Biblioteca de Catalunya tots els números de la revista *Noms* (<http://visorcofre.bnc.cat/documents/c/1133>) i tots els números de l'anuari *Onomàstica* (<http://visorcofre.bnc.cat/documents/c/1142>).

Assessorament i treballs en curs

Durant l'any 2024 la SdO ha publicat diverses de notícies relacionades amb l'onomàstica. Ha atès una vintena de consultes de caire bibliogràfic o d'informació sobre antroponímia i toponímia.

Pere Navarro està dirigint el TFG de Rut Nolla Bertran, que duu per títol "Dona'm un nom. Elaboració i anàlisi lingüística d'un inventari antroponímic de les colles castelleres de la ciutat de Tarragona".

Pere Navarro està dirigint el TFG de Neus Palau Rius, que duu per títol "Noms de lloc d'Albesa (la Noguera)".

M. Isabel Guardiola està dirigint el TFG d'Inés Cantó sobre la toponímia urbana d'Alcoi i de Pere Carañana sobre la toponímia urbana de Benissa (títol a determinar) a la Universitat d'Alacant.

M. Isabel Guardiola ha dirigit el TFG "Carrer amunt, carrer avall. La toponímia urbana actual i oficial de Castalla" de Núria Durà Monllor, a la Universitat d'Alacant. Qualificació 10.

Fèlix Bruguera va dirigir el treball titulat "Toponímia Calongina" de Salvi Ferrer Casanova, guanyador del Premi FilCat.UB 2024.

Fèlix Bruguera va dirigir el treball titula “Topònims de masos de les parròquies del municipi de Beuda” de Aniol Riu Simon, guanyador del Premi FilCat.UB 2024.

Assumpció Rehues duu a terme la monografia onomàstica de Collbató (Baix Llobregat).

Carme Miquel treballa en l’onomàstica de la Pobla de Montornès (Tarragonès).

Premi Ramon Amigó

Pere Navarro i Joan Anton Rabella estan fent el seguiment del treball sobre l’onomàstica de Senan (Conca de Barberà), que estan duent a terme Rosa M. Anglès i Ernestina Vallverdú, guardonades amb el V Premi Ramon Amigó i Anglès.

Relacions institucionals

El dia 11 de juliol el president i la secretària general es van reunir amb el Sr. Joan Sans, director del Departament de Política Lingüística d’Andorra, el Sr. Marc Cortès, tècnic del Servei de Política Lingüística, i la Sra. Marta Pujol per posar en marxa l’organització del 51è col·loqui de la Societat d’Onomàstica a Andorra, que se celebrarà el 2026.

Estadística de reunions de Junta Directiva

Resum estadístic de les reunions anuals celebrades per la Junta Directiva de la Societat d’Onomàstica entre 2013/2022:

Any	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reunions	8	3	4	7	5	6	6	3	5	4	4	5

Barcelona, gener de 2025